

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDIC SATÍRIC

NUMORÍSTIC, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada numero per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

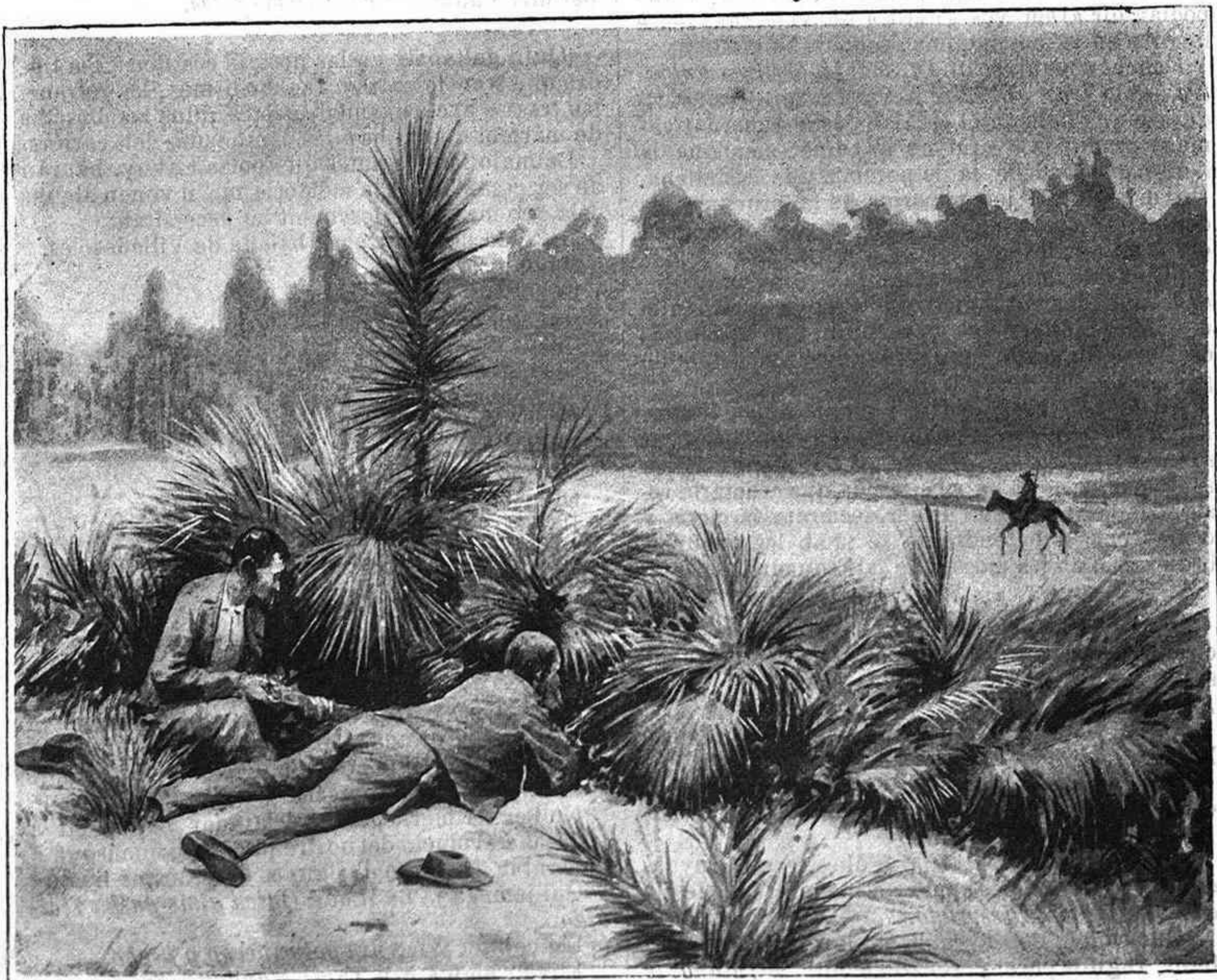
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIO

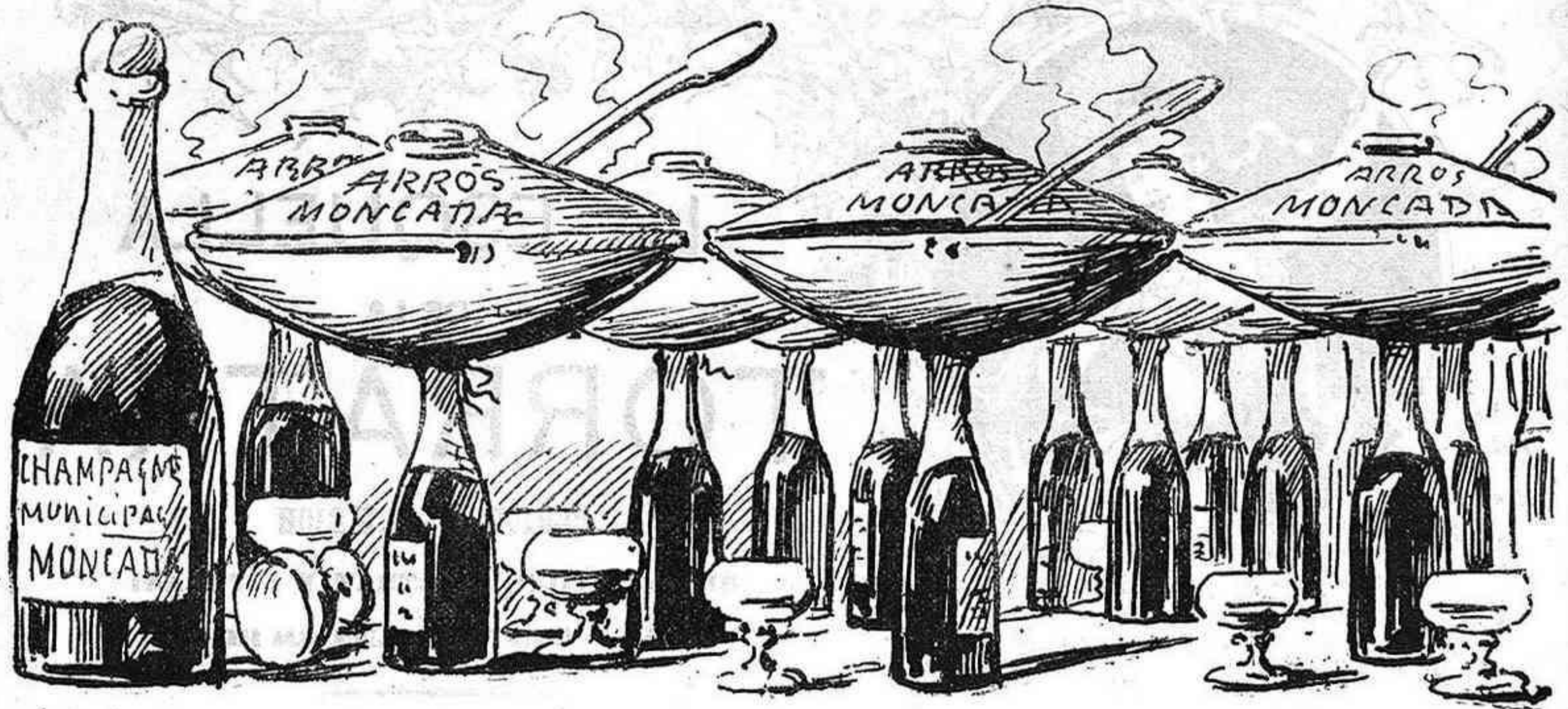
Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5.

LA GUERRA A CUBA

Espías mambissos al aguayt.

L' AQUEDUCTO DE MONCADA

ESTAT ACTUAL DE LAS OBRAS

(Del natural.)

«SE PROHIBE HABLAR EN CATALÁN»

¿Qué 's pensavan vostés? ¿Que la llengua catalana era una cosa legal, honesta, pacífica, y que podian dir «Deu vos guard,» en veu alta, sense incorre en la mes mínima responsabilitat?

Donchs s' equivocan. Diumeñje, al *Circo Equestre*,—¡al *Circo Equestre* havia de ser!—va averiguarse que la llengua catalana está gubernativamente prohibida. Aquí no s' admet mes que la llengua de badella, la de porch... y la castellana. Un delegat del jefe superior de la provincia va decretarho verbalment, y es de suposar que quan ell ho va dir, los seus motius tindria.

¡Tant que nosaltres haviam treballat, cultivant encarnissadament lo nostre idioma, resguardantlo d' exóticas influencias y procurant que las nostras criaturas diguessin *pure y mare* y 'ls venedors de gaseosas cridessin *¡qui la peta!*

Nulla est redemptio, es a dir; ja estém llestos. En la pista del *Circo*, no gayre lluny del lloch hont s' ensenya l' *home salvatge*, s' ha pronunciat la sentència, y no hi ha mes remey que acceptarla resignadament, so pena de ser declarats facciosos y d' havernos d' entendre no sé si ab los tribunals ordinaris ó ab los mossos de la Esquadra.

D' avuy endavant hi ha que atemperarse á las circunstancias y ajustar lo nostre antich modo de ser á las conseqüencias del decret del *Circo Equestre*.

¿Que 'l lector se diu Pi, Camps, Prats, Valls ó Passarell?

Pues ja sab lo que li toca: s' agafa l' apellido á corre-cuyta y se 'l converteix en *Pardillo, Valles, Prados, Campos y Pino*.

¿Que 'ls ve l' idea d' anar á Montserrat? Cuydado ab manifestarho d' aquesta manera: han de dir que van á *Monteasserrado*.

¿Qué volen indicar que á algú n' hi falta un bull? Diguin pura y senzillament: *A fulano le falta hervir un poco*.

Al principi la cosa 'ns será una mica violenta; pero á forsa de constancia 'ns h anirém acostumant, y es probable que ab dos ó tres dotzenas d' anys de práctica y uns quants cástichs aplicats oportunament als refractaris, la llengua catalana se 'n haurá anat definitivament á can Pistraus, ó per dirho millor, á casa *Piso-ojales*.

¡Quín daltabaix en las nostras costums! Tot tindrà que transformarse. Los modismes, los refrans, las frasses exclusivament nostras; fins las llosetas de márml que hi ha á las cantonadas dels carrers.

La majoria dels noms que portan avuy, haurán de ser cambiats. A la memoria me 'n venen alguns dels que mes imperiosament ho necessitan:

Baixada de Viladecols: bajada de Villadecoles.

Bondeu: Buendiós.

Capellans: Clérigos.

Cap del Mon: Cabeza del Mundo.

Cendra: Ceniza.

Claveguera: Cloaca.

Cotoners: Algodoneros.

Cuch: Guano.

Espolsasachs: Sacudesacos.

Malcuynat: Malcocinado.

Oli: Aceite.

Petons: Besos.

Pou de la Figuereta: Pozo del Higo pequeño.

Taronjeta: Naranja.

Tres-Llits: Tres-Camas.

Y altres y altres que en aquest moment no recordo, que segurament no son poch.

De las nostras frasses vulgars y corrents no n' ha de quedar ni una. La traducció será difícil y espínosa, pero aixís ho vol la ley... del diumenje passat, y es precis acatarla.

No per fer mérits, sino per ajudar bonament á la rápida evolució del nostre idioma, comenso ja á adelantar l' arreglo d' algunas d' aquestas frasses:

Qui jemega ja ha rebut: *Quien gime ya ha recibido*.

Un cop fet y fet: *Un golpe hecho y hecho*.

Enviar algú á can Taps: *Mandar alguno á casa Tapones*.

Mitja figa, mitj rahim: *Medio higo, medio racimo.*

Ser un barret de riallas: *Ser un sombrero de cajadas.*

Un plora micas: *Un llora pedacitos.*

Plantar la bleada al clatell: *Plantar la acelga al cogote.*

Fer riure per las butxacas: *Hacer reir por los bolsillos.*

Tenir un cap com uns tres quartans: *Teper una cabeza como unos diez y siete litros.*

Ners que jugan á fet: *Niños que juegan á hecho.*

Al cap d' avall de tot: *A la cabeza de abajo de todo.*

Aixerit com un pèsol: *Lindo como un guisante.*

L' esca del pecat: *La yesca del pecado....*

¡Poch podia figurarse 'l delegat del governador y representant séu en lo *Circo Equestre* que la séva inesperada iniciativa portaria tantas y tan graciosas conseqüencias!

Lo més hermós es la plácida tranquilitat ab que s' ha verificat la cosa. Ningú ha dit una paraula més enllá de l' altra; ningú ha protestat; ningú s' ha atrevit á posarhi 'l més petit reparo.

—¿No 's pot enrahonar públicament en catalá? —s' ha dit la gent:—Bueno; no hi enrahonarém, y llestos.

Hi ha subjectes que fins se 'n alegran y ho manifestan ab un valor civich que 'ls honra.

—Lo castellá—diuhen aquests—es més elegant

y mes bonich que 'l catalá; los diumenjes, sobre tot, hasta sembla que muda més y dóna certa superioritat al individu. —

Jo, francament, no sé per quin cantó agafarho. Ja ho veig que 'l castellá vesteix més que 'l catalá, especialment si un té la sort d' apéndrel d' algun municipal d' aquests que rodan per aquí; pero ¡es tan trist separarse, al cap de tants anys, d' una llengua que un hom se 'n serveix com qui diu de naixensa!....

«Setze jutjes menjan fetje d' un penjat...»

¿Es possible que per mor d' un capritxo gubernatiu ens veyém desde ara obligats á dir:

—Diez y seis jueces comen hígado de un ahorcado?....

A. MARCH.

¡¡CALLÉU!!

A unas modistas del carrer de la Portaferrissa

Vehinas, per tots els sants, féume 'l favor de callar puig m' heu lograt marejar ab vostres continuos cants.

Primerament, ab franquesa, sentintvos me divertía pero lo qu' es avuy día tant de baladreig ja 'm pesa.

Perque, si cantessiu ray!

Lo que feu parlant en plata, es donarme la gran lata y atronar á crits l' espay.

Encara no us hi sentit cantar res á la vegada y aixó es lo que més m' enfada y 'm té del tot aburrit.

Puig si haig de dir la vritat, molts días vos're taller es pitjó que un galliner quan lo gall l' ha esbalotat.

Canta una la *Pobre, chica....* que no hi ha més que senti; altra enfila l' *¡Ay de mí!* d' aquell *Rey... ¡quina musica!*

Junt ab una *soleá* se sent cantá una *habanera* y *¡Ay mare, jo tinch casera!* *¡Ay mare jo 'm vull casá!*

En fi que aixó es un torment, un bullit, l' escándol H y que té tan poca latxa com vosaltres, qui ho consent.

Perque no 'm deixéu escriure tranquilament, ni llegí y perque lo viure així creguéume, noyas, no es viure!

Y encar que ab la cessantía pensant solament m' escamo calléu ó despatxo á l' amo.... ¡ans jo aná á la bogeria!

JAPET DE L' ORGA.

TIMOS MUNICIPALS

Si la vista no 'ns enganya, en la Casa comunal, tenen ganas de donarnos un pastel monumental.

EXCURSIONS D' ISTIU

UNA VISITA Á RONCESVALLES

Lo vall de Burguete, situat en lo Pirineu de Navarra es un Paradís d' istiu. Ample, espayós, cubert de boscos cen-

tenaris, de verdas praderas, de gemadas hortas, airejat per las brisas de las montanyas, regalat per cent corrents frescas y puras, té per la vista las mes encantadoras perspectives, pels pulmons los mes sanitosos y suaus perfums y pel paladar aliments sabrosos y delicats, maduixas de bosch, hortalisas millors que la carn, truytas de riu, llet dolça de la qu' entela 'l got.

Sempre que 'ns trobém en un país tan privilegiat, cal que preguntém:—¿Ahónt son los frares?

Y no 'ns equivocarem may: allá hi han sigut si es que no hi son encare.

A Burguete hi son encare, ó per parlar ab mes exactitut, se troban á mitj' hora de distancia, al Nort de la blanca vila qu' exten sas casas, com bandada de coloms sobre la verda prada. Una hermosa carretera, casi á dret fi, oberta en mitj de boscos inmensos, en los quals cada arbre de arrugada soca y atapahit fullám sembla un monument vegetal, uneix la població ab la famosa colegiata

tracte franch, y com tots los seus colegas portava sobre la sotana 'l sobrepellís y la capeta de cor y sobre del cap lo boneto. Al pit una creu, la creu del ordre militar de Roncesvalles, quals aspás tenen la forma d' espasas. Aixís van vestits sempre, tan dintre del convent com en las aforas, en los camps, en los boscos y 'ls camins, mentres se trobin dintre las sevas possessions, que per cert son molt extensas.

Extranyat de la nostra tardansa, 'ns digué que se 'n anava á pendre un bany al riu; pero hi renunciá pel gust de acompanyarnos. Vaig agrahir-li, com era mon deber, tal sacrifici, y sempre al seu costat prossegüirem lo camí, conversant familiarment.

Me contá la *ruta de Carlomagno* á la seva manera. No semblava sino que 'm relatés una sorpresa de l' última guerra-civil. Als *navarricos* qu' eran bons cristians van alsarlos de cascós els moros, contra 'l gran emperador francés. Quan Car-

LA MUSTELA DEL PARCH

de Roncesvalles, á cárrech de una comunitat de Canonjes regulars.

Allá viuhén tranquils y felissos, podentse alabar de que hi tenen una verdadera canonjia.

Eran ja las cinch de la tarde quan en las proximitats de la Colegiata trobarem á un de aquells religiosos molt amable per cert, que ja estava avisat per acompanyarnos.

Era un home fornit, de faccions molt acentuadas, de

Tórnatén al llit, mustela, que aquí dins no hi farás ré: de bestiolas d' aquest género tot lo Parque n' está ple.

LO RESERVISTA

ACTE PRIMER

ACTE SEGON

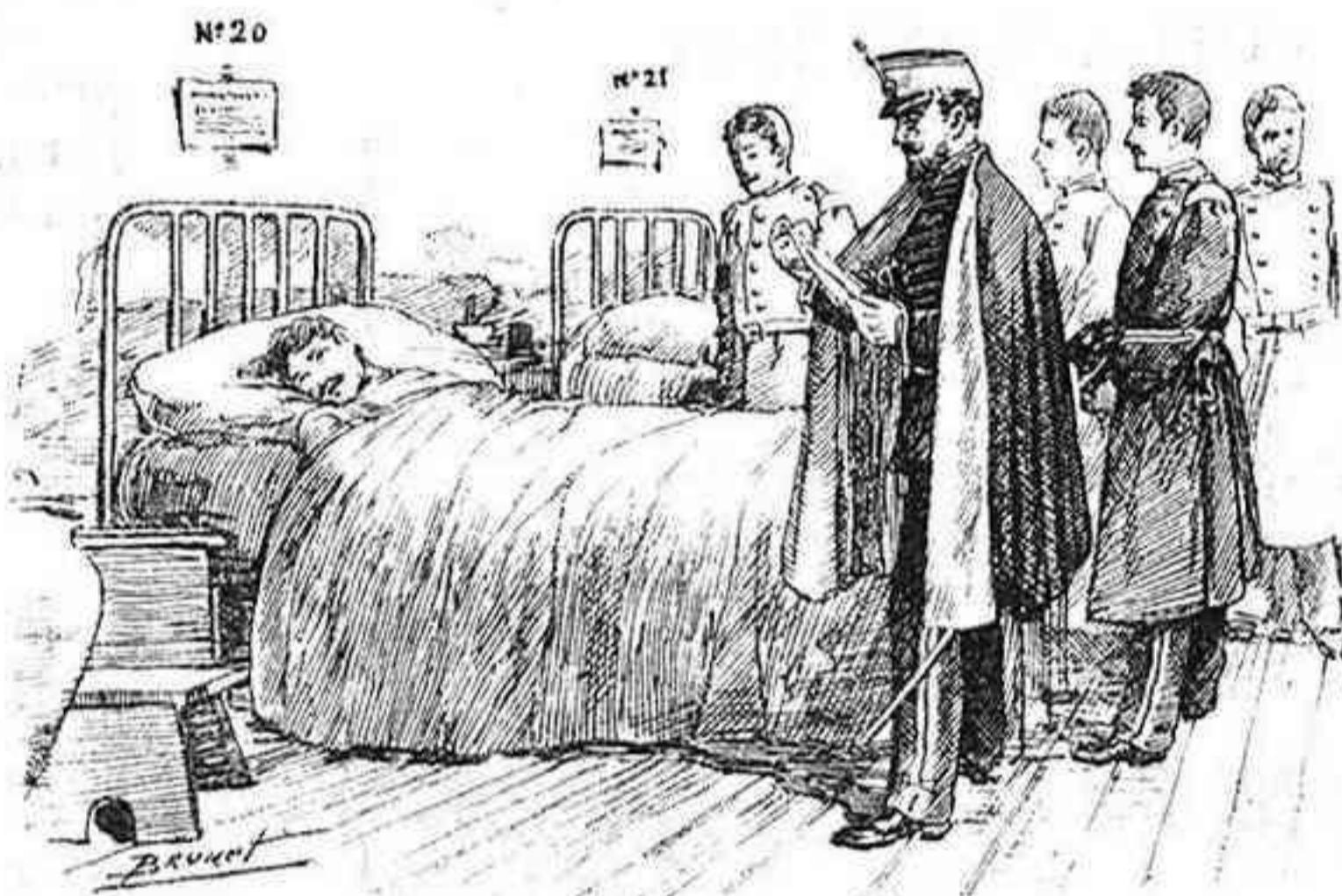
—¡Sanctus!

—¡Foch!

ACTE TERCER

lomagno 's retirava á Fransa ells estavan apostats per aquestas alturas, y 'l deixaren passar, reservantse per quan se presentés la retaguardia. Aquesta comparegué per fi, y 'ls navarricos digueren —Llegó ia nuestra. Y despenyant rocas y pedras la trinxaren materialment. Allí mori Roldan y 'ls demás pars de Fransa. Quan Carlomagno retrocedí per castigar als navarricos, ja no hi trobá á ningú.

—¡Purgas!

riera quedaria eclipsat davant de aquell inmens tesor. Perque la pognés veure 'l bisbe de Bayona, li havian posat totas las joyas.

De un altaret situat á l'esquerra del Major, ne tragué l'amable canonje algunas reliquias entre ellas un preciós quadro d'esmalts de Limoges, nomenat el Ajedrez, per tenir la forma de unas taulas de aquest joch, alternant los quadros d'esmalt ab los que contenen reliquias. Cada una

—Y es qu' en aquestas montanyas—me deya clohent los punys y ab aire de convicció—no s' hi fica ningú, si nosaltres volém.

Parlàrem també de la passada guerra, y 'm manifestá las sevas conviccions carlistas y jo las mevas republicanas, sense que aquesta radical diferencia de opinions, amoynés ni la seva amabilitat, ni la seva franquesa.

Era un home realment campetxano.

Poch era lo que podria ensenyarme. Aquell mateix dia havia visitat la colegiata 'l bisbe de Bayona, y *todo andaba revuelto*. No hi havia memoria de que cap bisbe francès hagués visitat un siti com aquell que tan amarchs recorts guardava pels homes de l'altra banda de la frontera.

—Su Ilustrísima—'m digué—se ha mostrado muy amable; y nosotros hemos hecho lo posible para hacerle agradable su estancia en la colegiata.

Pero en alguns detalls que 'm doná s' hi traslluhia l'orgull de la superioritat de la rassa vencedora en temps de Carlomagno, sobre la vensuda.

Arribarem al convent. Fragments y restos de las antiguas construccions permaneixen descalabrats y fora d'us. Tota la part habitada es moderna; l'iglesia está maculada de barroquisme. Allá s' hi venera l'imatge de la Verge de Roncesvalles, de trassa gòtica, pero vestida de robas d'or, y tan carregada de pedreria, brillants, esmeraldas, perlas, rubís, etc., etc., que l'aparador de ca'n Mas-

de aquestas porta 'l nom escrit en llatí.

Lo primer quadro conté, segons m'anava dient lo canonje «pa de la cena, pa de la multiplicació dels pans y 'ls peixos y una moneda de Judas», en lo segon «leche de la Virgen» (sic); y aixís tots los demás.

En la sagristia m'ensenyá ornaments de molt gust, un preciós quadro d'escola italiana, que bé podria valorarse no á pes d'or, sino á pes de bitllets de banch, tal es lo seu mérit; y m'ensenyá sobre tot las xinetlas del bisbe Turpin, company de Carlomagno y las massas de Roldan, poms de ferro ab puntas, subjectes ab cadenas á un mànec de fusta á tall de xurriacas.

Lo fornit canonje pera donarme una proba de la forsa de son bras, las alsá á plom, com si siguessen dugas pallas.

Comensava á fosquejar quan visitarem la Biblioteca. Hi ha alguns llibres importants, incunables y códices. Molt s'assombrá 'l meu cicerone de que l'hi endavinés la fetxa y de alguns fins lo lloch de la impressió, y formantse sens dupte un alt pero inmerescut concepte dels meus coneixements bibliogrífichs, s'empenyá en ensenyarme la joya de Roncesvalles, un códice de fama universal.

Lo buscarem per tot lo Convent: pujarem y baixarem escalas, visitarem celdas y habitacions; y no 'l trobarem en lloch. L'havian tret del seu

puesto habitual per ensenyarlo al bisbe de Bayona... —¿Quién lo tendrá?... ¿quién lo tendrá?... — anava dihent lo canonje, sense medis de averiguarho, porque á n' aquellas horas tota la comunitat era á passejar.

De repent, donantse un cop al front, me digué: —Aquí estaré!... Entre Vd.

Y entrarem en lo departament de un altre senyor canonje. La habitació estava composta de una sala, y un quarto adjunt qu' era al mateix temps que d' estudi, de dormir. Un sofà, una calaixera, cadiras de mallas entapissadas, alguns quadros al cromó, tot insignificant, guarnian la sala. Sobre la calaixera un porta-cigarros en forma de kiosko. Tal era aquell interior bastant confortable.

—Aquí estaré el Códice—digué 'l canonje tirant lo calaix superior de la calaixera, y en lloch del Códice 's presentá á nostra vista ¿qué dirian?

Un parell de dotzenas de jochs de cartas novas y encare empaquetadas. Vintiquatre exemplars de sants de las quaranta vuit fullas.

Vaig tenir que mossegarme 'ls llabris per no esclafir la rialla.

Sortí de la Colegiata quan ja fosquejava, y una espessa boira baixava de las alturas, embolcallant lo plá entre sos replechs ploviscosos.

—Buen día se prepara mañana para las codornices—digué l' amable canonje avants de despedirnos.—¿Quiere Vd. venir á cazar conmigo?

Vaig donarli las gracias, pretextant que havia de continuar lo meu viatge, despedintme de aquell home franch y bondadós, digne per tots conceptes de la canonjia que disfruta, en mi j de aquella hermosa naturalesa.

P. DEL O.

BEN DIT

—Me vol fé 'l favor de dirme vosté que ho sab, Sr. Llanas,

quinas accions son mes bonas si las del Nort ó de Fransa?

—La contesta que li dono prou la sab vosté de sobras: per mí las bonas accions son fer caritat als pobres.

LLUÍS SALVADOR.

LA COPLA MUNICIPAL

—Escolti ¿quin día tocarán *Lo roy de la mare* y *La mare de Deu* quant era *xiqueta*, per variar una mica?

LLIBRES

POESIAS, per D. M. MORERA y GALICIA.—Lo Sr. Morera es un distingit advocat y un escelent periodista que resideix á Lleyda.—Ab lo séu tomo *Poesias* demostra además ser un poeta de cap de brot, y un dels pochos qu' en terra catalana saben traduhir las sévas inspiracions en l' idioma nacional.

Morera coneix y domina la llengua castellana; la pasta y modela com tova cera, y li son naturals totas las gallardias y magnificencias propias de la poesia dels Quintanas y dels Nuñez de Arce.

En la colecció hi ha composicions de un mérit extraordinari, que valdrian á son autor exténs renóm, si en lloch de ser produhidas y publicadas, com qui diu, en un recó de Catalunya, ho haguessen sigut en la capital d' Espanya. Sols las trompetas de la fama sonan á Madrit, acostuman á sentirse 'ls séus ecos en tots los àmbits de la península. Los *poetas provincianos* han de resignarse á l' obscuritat. May olvidarem que 'l valenciá Querol, ab tot y ser un dels primers poetas espanyols morí poch menos qu' en l' obscuritat. Lo mateix Bartrina no lográ ser conegut fora de Catalunya, sino algún temps després de la séva mort.

Pero lo que 'l Sr. Morera puga perdre de moment en extensió, ho guanya en intensitat. Una carinyosa carta suscrita per un centenar de firmas, entre las quals hi figura 'l nom de las personas més importants de Lleyda, precedeix lo llibre. Per ella 'ns enterem ab gust que tots aquells compatricis, entusiastas del poeta ilerdench, resolgueren treure de l' obscuritat las hermosas poesias, y ferne una edició.

L' edició es primorosa, elegant y honra á la vegada que al poeta que ha rebut tan galan obsequi, als que han tingut la bona idea de ferli, aixis com també al art tipogràfic de la ciutat del Segre.

Altres llibres rebuts:

El Hipnotismo, el Magnetismo y la Mediumnidad, científicamente demostrados (Extracto de las *Armonias Universales*) por ARTURO D' ANGLEMAN. — Versión española de JUAN JUSTE CARARACH. — Los aficionados al espiritismo tendrán pera apreciar lo mérit de aquesta obra, mes competencia que nosaltres, que, y no tenim cap inconvenient en declararho, no hi enteném res.

* * *El mundo que nace*, Comedia en tres actos y en verso, original de José Fola Iturbide, estrenada per la companyia de 'n Vico, la nit del 22 de juny últim en lo *Teatro de Catalunya*.

* * *Home á l' aygua*, comedia en un acte y en prosa de D. Pere Reig y Fiol, estrenada ab éxit en lo *Teatro Romea* la nit del 21 de Maig últim.

RATA SABIA.

POLSINA

I

Ja la tardor per nostre amor arriba;
ja s' apaga aquell foch que 'l cor aviva,
Del cel ideal de nostra primavera
penas y plors lo desengany aboca,
ja no trobo als petons arrán de boca
la dolsó y 'l perfúm com anys enrera.

II

Regalimante 'ls ulls me despedires.
L' endemá m' olvidares,
lo recort d' altres temps del pit borrarés,
dels juraments passats te penedires;
y es que disols en llágrimas las penas,
fas un ruixat de plors, y t' asserenas.

FOLLET.

TIVOLI

La Dolores, ópera espanyola del mestre Breton sobre un llibre estret de l' aplaudida obra dramática que ab igual titol doná á l' escena castellana nostre amich en Joseph Feliu y Codina, es actualment l' espectacle de mes magnitud entre 'ls de tots los teatros barcelonins, y será en aquesta temporada 'l que se 'n endurá la palma.

No es aquesta una d' aquellas obras francesas ó italianas, que perque se li ha tirat al demunt una *mantilla* ó un *calañés* s' anomena producció espanyola; *La Dolores* ho es *pur sang*, d' aquellas que encare que 'ls actors vestissen de bearnesos ó napolitans y la lletra no s' entengués, la música 'ns revelaria clarament la seva nacionalitat.

¡Molt bé, amich Breton! Aquesta es la missió mes adecuada del artista; donar á coneixer la característica de la seva patria. Aixis ho han fet los grans mestres d' Alemania, de Fransa, d' Italia; y aixis ho fá vosté, que com ells es un gran mestre.

Diu la copla:

De los cantares del mundo,
los de España son canela;
de los cantares de España,
lo es la jota aragonesa.

Y es la jota aragonesa 'l tema musical de *La Dolores*. Insinuada en l' *alegro* del magnífich prelude orquestal, acertadament preparada en l' elegant *pasa-calle* de guitaras y bandurrias, orquestada admirablement ab son genuí carácter al ballarse y cantarse y espressaada ab febrosench

NO HA PASSAT RES

MATAIDERO

—¿Qué hi ha d' aquell *llo*,
d' aquell *llo* antich?
—Que 'l grill continúa
cantant: ¡Rich! ¡rich! ¡rich!

deliri en l' estrofa que es la clau de la catástrofe dramática, aquest tema de popular flayre espanyol s' escampa per tota l' ópera, conmov al públich ab sentiment alegre ó trist, segons las situaciones escénicas, y fa esclatar en crits d' entusiasme en honor del músich que tan bé sab inspirarse en los aires purs del seu país.

Altres passatjes de sabor nacional poden citarse en l' obra, com la *soleá* y la descripció de tauromaquia del sargento. Y com á pessas notables, n' hi ha una porció; lo terceto del primer acte, la romansa de tenor del segon, la lletania, la romansa de soprano y l' apassionat duo del tercer, son pessas ben sentidas y primorosament escritas ab efectes que sols troba qui com lo senyor Breton coneix en grau superlatiu l' instrumentació. En l' última de las citadas sobre tot, que 'l tenor senyor Simonetti comensa ab un arranque ahont hi posa tota l' ánima, es una digna coronació de la afortunada partitura.

Lo llibre, musicalment ben combinat, no corre parellas ab son arreglo literari.

En l' interpretació s' hi distingeixen la senyoreta Corona, que sustituhí en lo paper de protagonista á la senyora Montilla, que com aquella 'n treu un gran partit, y 'ls senyors Simonetti, Alcán-tara, Mestres, Sigler y Visconti.

Lo decorat, mereix també un aplauso, com igualment la direcció escénica.

La orquesta es dirigida pel mateix Breton y no hi ha mes que dir, perque tothom sab que 'l seu mérit com á director es tan sobressalient com lo de compositor.

NOVEDATS

Il vecchio della montagna, opereta del mestre Canti, es

«Capella nacional russa.»—presentada ab extraordinari aplauso en lo teatro *Líric*.
 Ins' antánea RUS, colaborador artístich de LA ESQUELLA DE LA TORRATXA. Fotografat de P. BONET.

UN AIXERIT

—Me 'n vaig á Cuba á fumar bon tabaco... y á fúmem de 'n Maceo.

un éxit pel caricato senyor Poggio. La música es agradable y conté dos valsos de preciós efecte.

ELDORADO

Segueixen los éxits de *Il diavolo nero*, y anunciantse l'estreno del ball de gran espectacle *Wandá*, que estava disposat pel passat dimecres.

LIRICH

La *Capella Nacional Russa* deixarà un bon recort en Barcelona. Executa cants originals á la perfecció, tant en música popular com en la religiosa. Esperém que tothom que tingui un xich de gust artístich anirà á sentir l'excelent coro rus y n' hi quedarán ganas de tornarhi.

Es precis sentir aquest coro, per ferse cárrech de lo qu' es cantar ab justesa tal que en res discrepa de l'instrumentació, com si aquellas veus humanes siguessen altres tants instruments posats en lo tó exacte de l'orquestra.

Aquí 'ns admira tant més aquesta massa coral, en quant en nostres teatros may podém saborejar en los coros los clars y obscurs y mitjas tintas ab que la *troupe* russa dona tant realsament á las pessas qu' executa.

OLIMPO

En aquest teatro s'inaugurarà 'l primer de Septembre una societat denominada «*Frederich Soler*,» que 'l dia 8 posarà en escena *Las euras del mas* en honor del anyoorat fundador del Teatro Catalá.

N. N. N.

LO DORMILEGA

(Poesía llegida per son autor y rebuda ab extraordinari aplauso en la vetllada literaria musical celebrada per lo «Círcol republicá progressista» de Gracia, lo dia 6 d' Abril de 1895.

Jo só un fadri sibaté,
que, per afició al llensols,
puch dir que hi aburrit ben bé
la pega y fins los nyinyols.
Com que treballant badallo
y m' arribo á endormiscar
los companys d' allá hont traballo
(quan l' amo es á passejar,) tots me diuhen dormilega;
mes com jo ja sé que ho só,

per punt y sens moure brega,
m' adormo en lo vetlladó.

Allavors, fent saragata,
tothom me fa lo que pot;
l' un me tira una sabata,
l' altre 'm tira un sibatot.
Altres, venint de puntetas,
ab danyinas intencions,
me van abocant pastetas
per sobre dels pantalons.
Y alguns altres tot fent bulla,
(y entre ell, hi ha algun méu amich,) me punxan ab una agulla
y 'm clavan algun pessich.
Aixís logran despertarme;
mes, dels insults no fent cas,
sense dir res ni enfadar-me
jo 'ls deixo ab un pam de nas.

Arribo á casa ab catxassa,
menjo, bech un poch de ví
d' aquell que no 'n corre massa,
m' ajech... y 'm torno á dormi,
Si tots los homes seguian
las meas bonas accions,
ajeguts arreglarian
casi totas las qüestions.
Fins per tota l' ampla terra,
seguint sols lo méu partit
aboliriam la guerra
ficantnos... tots dins del llit.
Com que la son m' atropella
jugant, del joch no faig cas,
y aixó, que ja es cosa vella,
que qui juga no dorm pas.
Molts van á fora algun dia
per atiparse ben bé;
jo hi vaig ab goig y alegría
per menjá y dormir també.

D' agafá un llibre tinch ganas,
algun cop, ans d' aná al llit,
y al llejir sols dugas planas
com lo guix quedo adormit.
A veure lo mes bon drama
no puch may teni afició:
puig quedo, mirant la dama,
dormit á mitja funció.
Molts tenint l' or á mans plenas
tranquils no poden dormi
jo pobre com soch, las penas
deixo sota del coixí.
¡Aixó sí! Sens dar-me tono,
tinch de dir ben net y clá,
que 'l meu llit val més que un trono:
s' enten: ¡per jeurehi ben plá!
Per mullé una dona bona
m' agradaría bastant;
pero crech que tenint dona
no podria dormir tant.
Y, com la fortuna avara
no m' ha dat tresors, ni bens,
¡ay pobret de mí! en sent pare
ni podria dormir gens.
Mes quan tingui una sort bona
y 'm sobri algun dineró
pendré alguna... *major-dona*
y viuré com un rectó.—

Fumant casi sempre goso
pero fumo ab més dalit
cada vegada que 'm poso
ben repapat sobre 'l llit.
Y ab lo cigarro encés deixo
los llansols tant foradats,
que fins semblan (y no 'm queixo),
que siguin molt ben brodats.
Cosa mes engrescadora
que 'l ball, ja no 's pot trobar
puig ballant, la balladora
prudentment puch abassar;
donchs, jo, un jorn, de bona gana,
vaig anar á un ball lluhit,
y al ballá una americana
vaig quedar tant adormit,
que ab rabia la balladora
dels meus brassos se 'n va anar

y al deixarme, la ¡traydora!
l' alfombra 'm va fer besar!
Sempre que en aquest fet penso
una sou tan forta 'm vé,
que a sentir-la ja comenso,
mes ans d' acabar diré:
que á mí no 'm fa pó 'l morir;
perque sempre hi calculat
que morint podré dormir....
¡per tota una eternitat!

FRANCISCO LLENAS.

A pesar de qu' eran molts los que 's creyan que no s' atreviria á ferho, 'l marqués de la *Sota Hermosa* vá anar realment al Palau de Miramar, y en nom del Ajuntament de Barcelona, vá oferir á la Reina Regent aquell pou sens fondo que tenim al Parch, batejat ab lo nom pompós de Palacio Real, invitant-la á passar una temporada á Barcelona.

La soberana vá respondre que mentres durés la guerra de Cuba no hi havia que pensar en viatjes.

Aquesta contestació podria ser molt bé una hábil evassiva per desalentar als que voldrían encare tirar uns quants milions més dintre de aquell pou sens fondo, que tants y tants se 'n ha englutit fins ara, ab gran satisfacció dels que han manejat aquell tinglado.

L' escándol que vá produhir temps enrera un despilfarro tan monstruós va motivar la paralitació de las obras. Si 'l marqués de la *Sota Hermosa* era partidari de continuarlas, ja déu haverse convensut de que será necessari buscar un' altra excusa.

Aquesta vegada la *Sota Hermosa* no ha fet basa.

Diu un periódich:

«A las cuatro de esta mañana el batallón Cazadores de Barcelona efectuará ejercicios de tiro al blanco con el fusil Maüser en el Campo de la Bota.»

Escollin: ¿no sería millor qu' en lloch d' exercisis de tiro al *blanch*, els fessin de tiro al *negre*?

Gran idea la del comerciant berlinés inventor de uns guants pera senyora que tenen en la part corresponent á la palma de la má un petit mirall.

¡Quanta utilitat no pot tenir aquest mirallet!

Servirá per arreglarse 'l pentinat: servirá també per examinar á una persona aparentant no mirarla; y servirá sobre tot per fer la rateta als joves que sigan mes del gust de las damas enguantadas.

Ab mirallets se cassan las alosas; y ab mirallets també podrán cassarse cap-cigranys.

Diu un periódich que 'ls Germans de San Joan de Déu han adquirit lo Manicomi de Sant Boy de Llobregat per 1.500,000 de pessetas.

Ja fá temps que las comunitats religiosas, fins aquellas que viuhen de la Caritat, fan gala de una opulencia, que dona rahó á un amich méu, qu' en vista del creixent desarrollo del clericalisme deya:

—Ja veureu com *totas las missas* se 'n tornan á las sagristías.

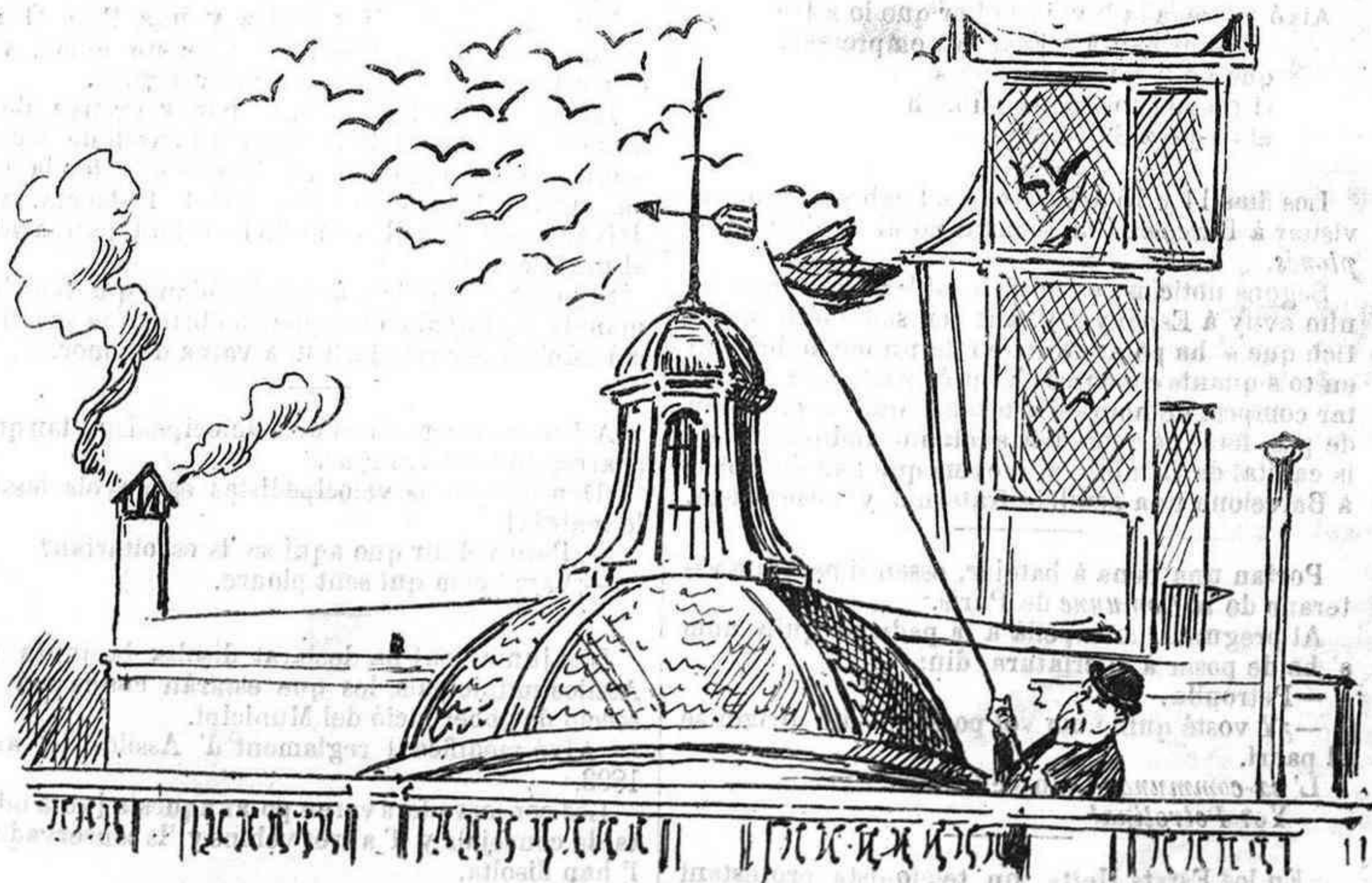
A Dieppe (Fransa) hi ha un pobre sabater, pare de vuit fills, que dona la casualitat de portar los mateixos nom y apellido que 'l president de la República.

Lo qual ha donat lloch á que Felix Faure obsequiés al séu tocayo ab un regalet de deu duros.

Ara 'l *Diluví* té la paraula.

«¡Y los periódicos publican eso como un rasgo!

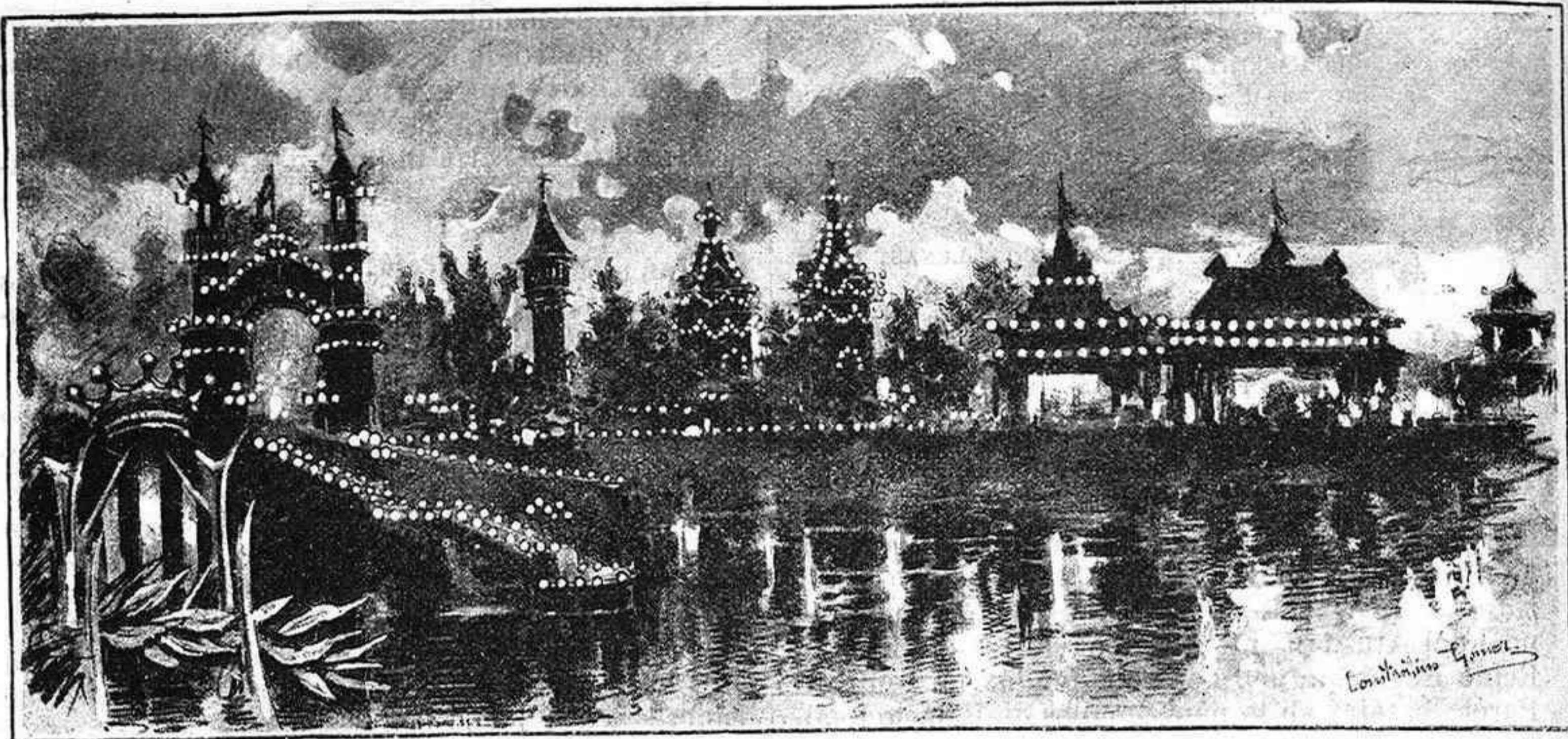
BARCELONA MONUMENTAL.—(PALAU DE LA DIPUTACIÓ).

Apa, senyor president
que aixó comensa á agradar

ara, per fer mes bonich,
sols hi falta un colomar.

RECORT DE LAS FESTAS DE VALENCIA.—(Dibuix de CONSTANTÍ GOMEZ.)

La festa nocturna.

Por respeto al mismo donante valdria más que se lo hubiesen callado. *Diez duros los dá cualquiera y á cualquiera.*»

¡Una mica menos!

Se donan casos de deutors mes ó menos insensats, que quan se 'ls presenta un inglés á reclamarlos un deute li ofereixen sols lo deu per cent.

Si 'l deute es de déu duros, pagantne un no mes volen fer la pau.

Ja veuhen, donchs, com no es cert que *diez duros los dá cualquiera y á cualquiera.*

La famosa D.ª Rita, havent fracassat com á cantant, diuhen que projecta pendre la revenja, posantse á exercir de torera.

Aixó tal vegada li vaja millor que lo altre.

No hi haurá á Espanya empresari que no li brindi contracta si promet torejá en públich al ex-juez Sr. Zapata.

Los dias 14 y 15 del próxim setembre se proposa visitar á Barcelona la societat coral *Orfeón pamplonés.*

Segons noticias, es un dels millors coros que tenim avuy á Espanya, y tant per son mérit artístich que s' ha posat de relleu de un modo brillant en to's quants concursos ha prés part, com per estar compost de honrats artesans, que 's proposan de pas, fersé cárrech dels adelantos industrials de la capital de Catalunya, creyém que han de trobar á Barcelona una acullida fraternal y entussiasta.

Portan una nena á batejar, essentli padri un veterano de la *Comunne de París.*

Al preguntar lo capellá á la padrina quin nom s' ha de posar á la criatura, diu:

—Petronila.

—¿Y vosté quin nom vol posarli?—diu dirigintse al padri.

L' *ex-communard*, ab veu ronca:

—Yo? *Petrolina!*

En los Estados Units, un telefonista protestant s' ha casat per teléfono.

Es un sistema porque la novia no puguí dir en veu baixa 'l sí pare.

Desde l' any 88 en que vá ser construhit l' Invernácul del Parch sense cap flor, ni cap planta ocupava un dels costats de l' entrada del Carrer de la Princesa.

Ara s' agita l' idea de desmontarlo y reconstruirlo en lo parterre inmedíat al colomar.

Los diners sobran naturalment; vinga fer cambis continuament.

¡Gloria á las donas mejicanas!

Entre una Isabel Hernandez y una Rosa Guzmán, enamoradas perdudament de un home, vá concertarse un desafío á punyal y á mort.

Lo lancer vá efectuar-se, y per vergonya dels homes que després de cambiar un parell de balas sense mes conseqüencias, se 'n ván á la fonda ab els padrins, una de las dos rivals, l' Isabeleta, vá deixar morta á la Rosa de una certera punyalada al mitj del cor.

Si jo sigués mejicá, á una barbiana que tant bé maneja 'l punyal l' obsequiaría obrint una suscripció pública per regalarli una vaina d' honor.

A Fransa las gestions dels velocipedistas fan que s' arreglin las carreteras.

¡Deu fés que 'ls velocipedistas espanyols fessin lo mateix!

—¿Pero vol dir que aquí se 'ls escoltarían?

—¡Vaya! com qui sent ploure.

L' Ajuntament ha declarat disolta la junta d' Assilos municipals, los que estarán confiats á la secció de gobernació del Municipi.

Aixó modifica 'l reglament d' Assilos del any 1893.

Los conservadors varen posar aquesta junta mixta de concejals y d' altres vehins y 'ls conservadors l' han disolta.

Qui te fecit, te desfecit.

Ja han fet bé de disoldre la junta, perquè aixís com aixís en ella no 's feya mes que lo que volían los concejals y res de lo que proposavan los altres vocals. Resultat, que la junta feya molt poca cosa, perquè l' iniciativa dels concejals era molt passiva.

Ab aixó ¿quín gust de posar en ridícul als de la junta que no eran concejals?

Ja que aquestos feyan com lo gos del hortelá, que 's quedín ells sols ab la privativa de no fer res.

Un concejal de Málaga va fer anar á cobrar 5,000 pessetas per un empleat de l' Aduana; l' empleat las cobrá y no s' ha vist mes á n' aquest ni á las 5,000 pessetas.

Es que aquestas debían robar á n' aquell pobre y d' aquesta desaparició d' una persona es clá que n' té la culpa 'l concejal.

O sino já qué si no haguessen sigut los mil duros l' aduaner no hauría desaparegut?

L' *Unió de las Donas Cristianas*, d' Inglaterra, ha celebrat un meeting contra 'ls fumadors.

Parlant no 'n treuran res; *La Tabacalera* d' Espanya donant tabaco péssim fá mes mal á ne 'ls fu-

LOS QUE 'S RETIRAN

—Ja 'n tinch prou; ja 'ls he arrossegat massa als concejals. Ara que 'ls trajini qui vulga.

madors que totas las donas juntas cristianas y per cristianar.

A cadascú 'l que siga séu.

De la mateixa manera que havíam criticat al arcalde per la seva falta de energia en la qüestió del barracón de la plassa de Catalunya, avuy l' aplaudím per haver desembrassat aquell siti públich.

Nosaltres som aixís.

¿Un arcalde no procedeix com li correspon? Pitos.

¿Fa lo que li pertoca? Aplausos.

Pero aquí hi ha un' altra cosa.

Segons últimament s' ha posat en clá, l' amo de la barraca tenia en la via pública 117 taulas, que no satisfeyan los drets establerts.

Las taulas han sigut retiradas; bueno. Pero ¿qué 's fa ara? ¿ja está acabat tot?

¿Y 'ls drets que aquest senyor ha quedat á deure pel temps que las sevas taulas han ocupat la plassa? ¿Qué no ha de cobrarse aixó?

L' Erari municipal ha de percibir una cantitat: si aquesta cantitat no 's fa efectiva, mirinho com vulguín se comet una defraudació.

Además ¿quín paper hi representan en tot aixó los inspectors municipals? ¿Cóm es que en tantas senmanas no han sapigut veure lo que tothom veya? ¿Necessitan que la premsa 'ls fregui materialment las infraccions pels nassos, per adonar-sen?

L' arcalde podria fer una cosa.

Si l' amo de la barraca no vol ó no pot pagar lo descubert que las taulas han deixat, ¿ho troba que seria molt just que la caixa municipal se 'l cobrés descontando del sou d' aquests inspectors?

De tots modos aquí s' han extraviat uns diners, y aquestos diners han de surtir d' una part ó altre. La ciutat no está per fer regalos.

Un reservista de Zaragoza, avants de marxar á Cuba, s' ha gastat quatre duros en ferse dir misas.

Tot aixó está molt bé; pero se m' acut una pregunta. Si á aquest pobre xicot á América li passa un fracás, ¿tornará las vint pessetas lo capellá que las ha cobradas?

Diu un colega que 'ls tinents d' arcalde y fins los regidors de la situació, de nostre Ajuntament se troban en que no poden conseguir un volant per emplear ni sisquera á un escombra carrers; essent aixís que tots los empleos se donan.

Pero ¿qué no saben aquestos tinents d' arcalde y concejals ahont es lo Círcul Conservador?

Entérinsen y vagin allí, que hi conseguirán de la casa gran lo que no podrán conseguir en lo municipi.

En Australia un jutje ha absolt á un jove que siguié agafat per un agent de policia, perquè passant pel carrer, sense més ni més va acostarse á una noya y li va fer un petó.

La sentència absolutoria 's funda en que qualsevol que sigui l' opinió del agent de policia que vá denunciá 'l fet, un petó donat, encara que sigui á la forsa en lloch públich no constitueix un atentat á la moral pública.

Y encara podia fer un altra consideració en que com que Australia es un país fret, los petons son

higiénichs; y si son forsats, millor, perque encare fan entrar mes en calor.

Durant l'any 1894 los matrimonis en Inglaterra han disminuït, en comparació ab anys anteriors, en un 12 per cent.

En cambi, la població va en augment.

Una cosa compensa l'altra, sino aviat no hi hauria en aquell país *pares de familia*.

Lo colmo de la... traducció:

Lo *Noticiero Universal* envia un telegrama á Madrid en que, parlant del embarch dels reservistas, diu:

«Muelles llenisimos, produciéndose escenas conmovedoras. Soldados vito-reaban España. Muchas familias amigos despedido en lanchas á los expedicionarios.»

A Madrid lo reben y ¿saben cómo traduixen un parte tan clar y tan expressiu?

D' aquesta manera:

«La despedida ha sido muy fría, y era poca la gente que había en los muelles.»

Aixís ho explica 'l *Noticiero* per desempallejar-se d' un llo en que s' ha vist enredat, y al explicarho sembla que té la pretensió de que 'l públich s' ho cregui.

Es impossible trobar una forma mes graciosa de tractar de xinos als seus lectors.

Lo fotograbat *Capella Russa*, que ocupa las dugas planas centrals d' aquest número, procedeix d' una hermosa instantánea obtinguda expressament per la casa F. Rus, colaborador artístich de LA ESQUELLA.

Nostre periódich es lo primer d' Europa que dona 'l grupo complert dels notables cantors russos que aquests días s' han presentat en lo teatro Lírich.

Al Parch ha aparegut una mustela, que segons rumors porta la intenció de menjar, xuclar, devorar, destrossar...

¿Una no mes n' ha aparegut?

Mirinho bé, que 'm sembla que n' hi han d' haver d' altres.

Potser lo senyor Pirozzini 'n sabria alguna cosa.

¡Ara sí que l' hem feta bona!

Després de dos ó tres mesos d' estar remenant la qüestió dels trajes dels municipals; després d' haver-se ocupat totas las comissions de la casa; des-

LA GENT DEL LLAPIS

J. DIEGUEZ

Dibuixa ab rara justesa y cap com ell tan sincer per pintar de *cos enter* la hermosa naturalesa.

prés d' haver anat á informe del assessor del Ajuntament, ara surten ab que es necessari consultar la cosa ab dos advocats dels de més importancia...

¡Homes!... no pateixin tant! ¿Volen declarar que 'ls trajes son ben fets? Díguinho d' un cop y acabém.

No sembla sino que sigui la primera vegada que allí un expedient ha acabat en punta...

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª KARADA.—*Si-mo-na*.
- 2.ª CONVERSA.—*Sis*.
- 3.ª GEROGLIFICH.—*Com mes sobrecrits mes cartas*.

Medicaments del Dr. WOOM

Aixerop lactífich per augmentar la cantitat y millorar la qualitat de la llet. Utilíssim per mares y didas.
Aixerop pectoral, pera curar tota classe de tos.
Aixerop antidiarrei-ch-estomacal, per curar las diarreas y malalties de ventrell.

Unich dipòsit: Aixeroperia del Dr. GENER, Petritxol, 2
BARCELONA

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

LOPEZ-EDITOR, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona.—Correu - Apartat, número 2.

COLECCIÓN DIAMANTE (EDICIÓN LÓPEZ)

ÚLTIMOS TOMOS PUBLICADOS

TOMO 27

TOMO 28

◆ **MIGAJAS** ◆ **TRABAJOS SUELTOS**

por JOSÉ LÓPEZ SILVA

por FRANCISCO PÍ Y MARGALL

Elegantes cubiertas al cromo: Precio de cada tomo 2 reales

OBRA NUEVA

CUENTOS DE BARBERÍA

por A. DE VALBUENA y E. HERNANDEZ. Un tomo Ptas. 2.

NOVETAT

¿CÓM SE PESCA UN MARIT?

HUMORADA EN VERS

PER C. GUMÀ

ab dibuixos de M. MOLINÉ

Preu: DOS ralets.

NARRACIONES LITERARIAS

Última obra de E. Pérez Escrich

Un tomo 8.º Ptas. 2,50

Última obra de E. Pérez Escrich

NANZARIN

Un tomo 8.º Ptas. 3

SINGLOTS POÉTICHS DE SERAFÍ PITARRA

Nova edició de luxe en octau ab profusió de ninots

VAN PUBLICATS

La Butifarra de la llibertat
La Esquilla de la Torratxa
Lo Cantador
Lo Castell dels tres dragons
¡Cosas del Oncle!

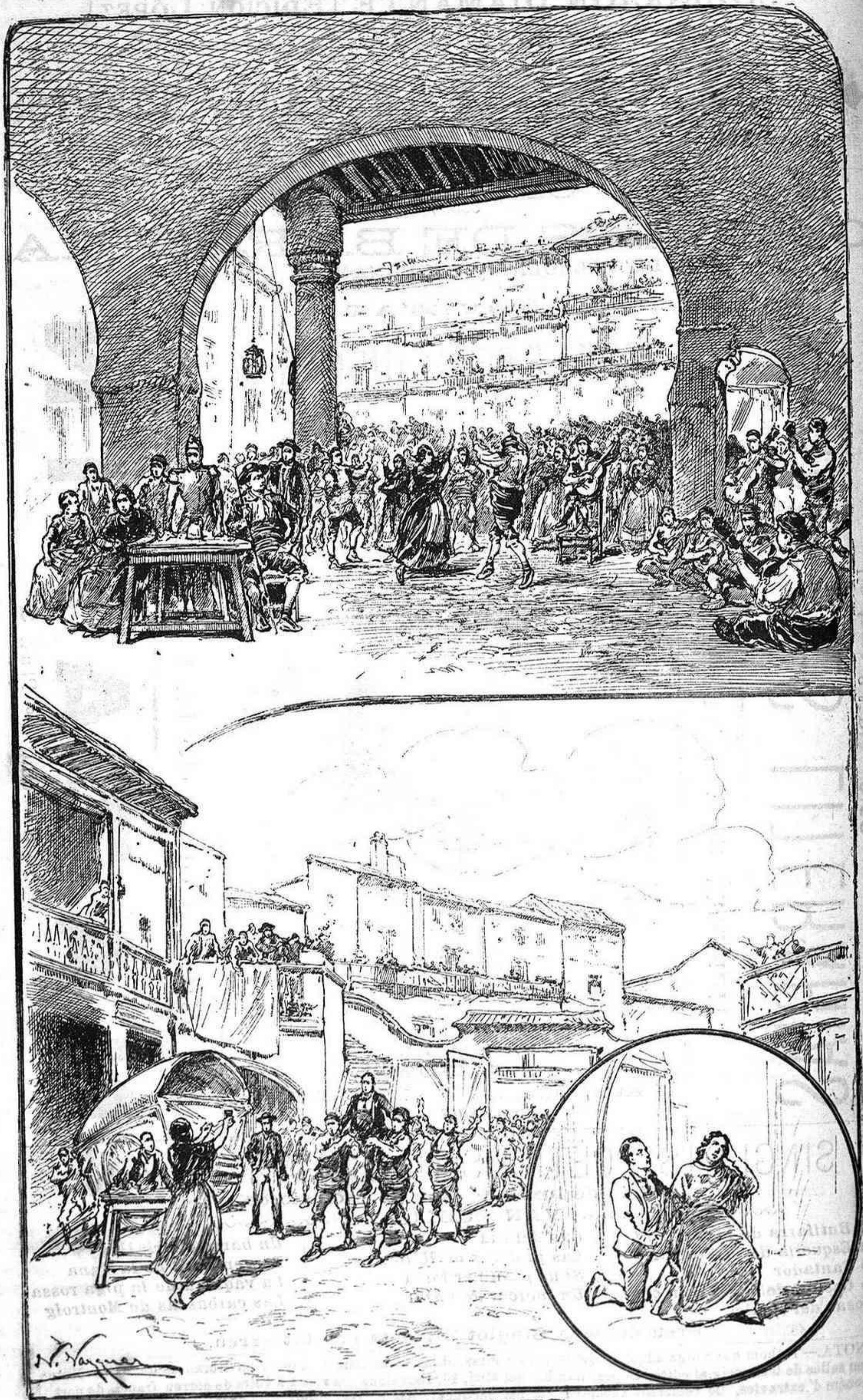
Ous del día
Las píldoras de Holloway
Si us plau per forsa
Un mercat de Calaf

Un barret de riallas
La venjansa de la Tana
La vaquera de la piga rossa
Las carbassas de Montroig

Preu de cada Singlot 2 ralets per tot arreu.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútu, ó bé, en sellos de franqueig al editor López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu franca de port. No responém d' extravíos, no remetent ademés 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

LOS GRANS ÉXITS TEATRALS.—(Dibuix de N. VAZQUEZ.)

«LA DOLORES»

Opera espanyola del Mtre. Bretón, estrenada en lo teatro Tivoli.